

ĐỊA LÝ VỀ NGÀNH CÔNG NGHIỆP DỆT

by Jon C. Malinowski, Ph.D.

H.K.Thi tạm dịch

Nguồn: <http://highered.mcgraw-hill.com>

25/11/2012

Ngành công nghiệp dệt là một trong những ví dụ điển hình để nghiên cứu về các nguyên tắc lựa chọn vị trí trong ngành công nghiệp và vấn đề công nghiệp hóa ở các nước đang phát triển. Có thể nói, dệt là một ngành công nghiệp tiên phong, một trong những sản phẩm đầu tiên của ngành CN. Chúng ta có thể tìm thấy nó trong cơ cấu công nghiệp ở nhiều quốc gia trên thế giới. Để hiểu lý do tại sao thì có lẽ chúng ta cần trở lại thời gian gần bốn thế kỷ trước ở nước Anh, với cuộc cách mạng Công nghiệp.

Vào đầu thế kỷ 18, sản phẩm dệt ở Anh đã được sản xuất nhỏ lẻ trong các hộ gia đình. Người vợ sẽ quay sợi và người chồng sẽ có nhiệm vụ dệt thành vải. Các thương nhân sẽ thường xuyên đến thăm các gia đình này nhằm mục đích mua vải và bán các nguyên liệu như bông hoặc len sẵn có cho họ.

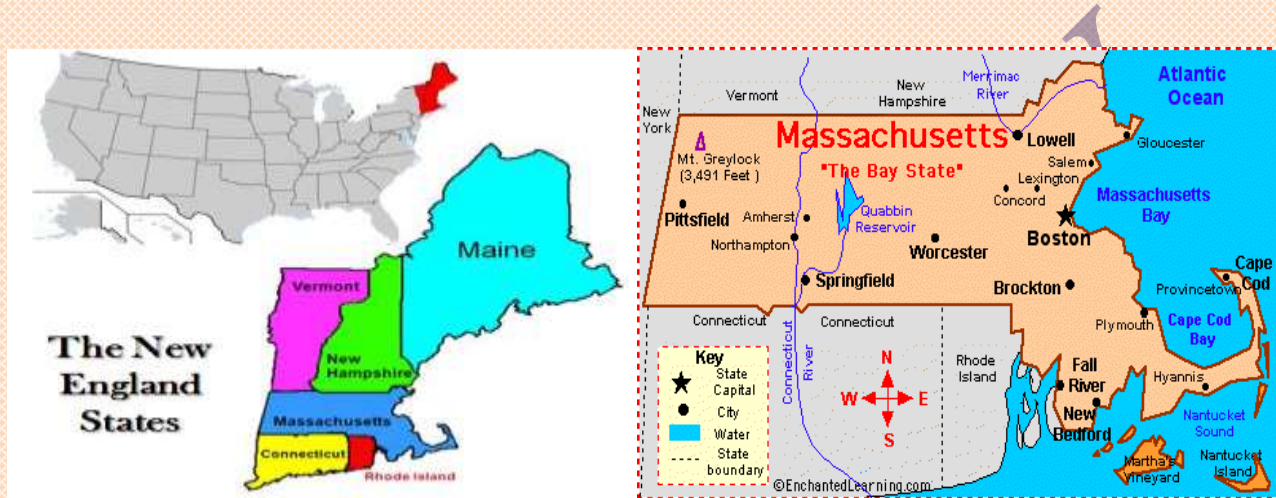
Năm 1733, John Kay đã phát minh ra một thiết bị được gọi là "thoi bay"- phát minh này đã làm người thợ dệt không phải lao *thoi dệt* bằng tay và năng suất lao động lại tăng gấp đôi. Điều này cho phép việc dệt vải được thực hiện nhanh hơn và dệt được vải với kích thước lớn hơn. Bởi vì công đoạn dệt đạt tốc độ nhanh hơn nhiều so với trước đó, nên việc kéo sợi không thể theo kịp được nữa. Năm 1764, James Hargreaves giải quyết vấn đề này bằng việc phát minh ra máy kéo sợi, cho phép 8 cọc sợi được quay cùng một lúc.

Vào cuối những năm 1700s, những phát minh này đã được cải tiến nhiều hơn. Điển hình là phát minh "Khung dệt" của Richard Arkwright, là một máy kéo sợi rất lớn, nó đòi hỏi sức nước để hoạt động, và phát minh "máy dệt" của Edmund Cartwright- đã tăng năng suất dệt lên tới 40 lần. Điều này khiến ngành công nghiệp dệt di chuyển từ các hộ gia đình nhỏ lẻ đến gần vị trí ven các con sông.

Sang thế kỷ 19, hơi nước đã thay thế sức nước để vận hành thiết bị dệt có công suất ngày càng lớn hơn. Bởi vì than đá dùng để vận hành thiết bị hơi nước có trọng lượng quá nặng và cồng kềnh, ngành công nghiệp dệt tại Anh lại chuyển đến các địa điểm – nơi gần các mỏ than, chẳng hạn như Manchester, Birmingham và Liverpool. Rõ ràng, ngành công nghiệp dệt di chuyển theo các nguồn nguyên liệu – chuyển từ chỗ có nước với chỗ có than.

Tại Hoa Kỳ cũng vậy, ngành công nghiệp dệt ban đầu được tập trung ở thị trấn New England, nơi có nhiều nguồn nước. Các thành phố như Manchester, New

Hampshire, Lowell, Massachusetts là những địa điểm quan trọng và là trung tâm của ngành dệt từ rất sớm. Theo thời gian, nhu cầu về than đá để sản xuất hơi nước quá lớn dẫn đến ngành dệt phải chuyển sang thành phố cảng để tiện cho việc nhập than đá, nhằm giảm chi phí vận chuyển nguyên liệu này. Fall River, Massachusetts là một trong những thành phố như vậy.

Bản đồ vị trí New England và Massachusetts của Hoa Kỳ

Nhưng vào cuối thế kỷ 19, New England đã phát triển nhiều ngành công nghiệp có lợi nhuận hơn ngành dệt. Trong thời gian này, sự đấu tranh của công nhân và sự gia tăng vai trò của các đoàn thể để đòi tăng lương nên ngành công nghiệp dệt khó có thể cạnh tranh với những ngành công nghiệp mới. Ngoài ra, giao thông vận chuyển tốt hơn, và cuối cùng là việc phát minh ra điện đã dẫn đến việc sử dụng than ít hơn. Do đó, ngành công nghiệp dệt đã được tự do/dễ dàng hơn để xác định vị trí đặt nhà máy ở các bang khác nhau của Hoa Kỳ. Sau đó, vì mức lương thấp hơn đáng kể ở phía nam, công nghiệp dệt của Hoa Kỳ đã di chuyển hoạt động sản xuất đến các bang như Virginia, Bắc Carolina và Georgia.

Bản đồ vị trí của bang Virginia và Georgia.

Trong những thập niên cuối của thế kỷ 20, tiền lương ở miền nam bắt kịp (gần như là bằng) với mức lương ở miền bắc. Để đạt chi phí thấp hơn, nhiều công ty dệt trong nước đã bắt đầu tìm kiếm các địa điểm ở nước ngoài, nơi họ có thể tận dụng lợi thế nhân công rẻ. Vì vậy, chúng ta thấy một sự thay đổi vị trí đặt nhà máy trong ngành công nghiệp dệt sang các quốc gia như Mỹ Latinh và châu Á.

Bởi vì nhà máy dệt đòi hỏi nguồn vốn đầu tư ban đầu ít hơn so với một số loại hình sản xuất khác, và người lao động có thể được đào tạo nhanh để vận hành máy móc thiết bị mà không cần tốn kém quá nhiều chi phí cho giáo dục. Cho nên nó trở thành một ngành kinh doanh tốt cho các nước đang phát triển để thu hút FDI ban đầu. Vì vậy, không có gì ngạc nhiên khi ngành dệt may là một trong các ngành công nghiệp xuất khẩu đầu tiên ở nhiều quốc gia đang phát triển trong buổi đầu tham gia vào thương mại toàn cầu.